

Wat is “cultuur”?

Hoofdboodschap:

Door te kijken hoe onze identiteit is gevormd, kunnen we nagaan in hoeverre cultuur en culturele identiteit statisch zijn, zoals extremisten ons willen doen geloven, en in hoeverre ze veranderbaar, dynamisch en veelzijdig zijn.

Trefwoorden: culturele identiteit, gevoel van ergens bij horen, culturele diversiteit

Samenvatting:

Cultuur is niet statisch maar verandert en we moeten begrijpen dat diversiteit een hoofdrol speelt in de ontwikkeling van culturen. Ieder mens is een samensmelting van zijn/haar cultuur (of culturen), kenmerken en ervaringen. Ons bewust zijn van onze verscheidenheid zal de algemene kennis over de groep en zijn diversiteit vergroten.

| Module | Groepsmaat | Leeftijdsgroep | Duur |
|------------------|---------------|----------------|----------|
| • Voorkomen | • Individueel | • 12 - 15 | • 30 min |
| • Exit strategie | • klein | • 16 - 19 | • 45 min |
| | • middelgroot | • 20 - 24 | • 1 uur |
| | • groot | | |

Doelstellingen van de activiteit

- Je er bewust van zijn dat identiteit veelzijdig, complex en veranderbaar is.
- Verbeteren van de kennis over de groep en zijn verscheidenheid.
- Het versterken van het gevoel bij de groep te horen.
- Weet krijgen van, en nadenken over concepten die gerelateerd zijn aan cultuur en culturele identiteit.

Deelnemers

Geschikt voor gebruik in diverse groepen

Beschrijving van de activiteit

Stap 1:

Houd een brainstorm over het concept cultuur. Stel een definitie van cultuur op en benadruk dat cultuur zichtbare aspecten heeft (zoals eten en drinken, kleding, monumenten, etc.) en onzichtbare aspecten (normen en waarden, gebruiken en gewoonten, tradities, etc.).

Stap 2:

Verzamel voorbeelden van culturele elementen die we hebben geïmporteerd (bijv.: hamburgers, couscous, koffie, etc.) of geëxporteerd (tulpen, klompen, dijken ...) naar andere culturen. Afhankelijk

van de groepsgrootte kunt u de oefening uitvoeren met een bal, die de deelnemers naar elkaar gooien. Deelnemers aan de ene kant van de kring/het lokaal noemen dingen die zijn geïmporteerd, deelnemers aan de andere kant noemen dingen die zijn geëxporteerd. Benadruk dat cultuur dynamisch en veranderlijk is en uit verschillende andere culturen bestaat.

Stap 3:

Laat de deelnemers tweetallen of kleine groepjes vormen (3-4 personen) en laat ze hun antwoorden vergelijken. Houd vervolgens een discussie met de hele groep. Vragen die de discussie op gang houden zijn:

- *Voelen jullie je allemaal verbonden met dezelfde cultuur?*
- *Heb je meer verschillen of meer overeenkomsten gevonden tussen de dingen die je wel of niet leuk vindt?*
- *Zijn die dingen zichtbaar (bijv. festiviteiten, kunst, voedsel, plaatsen, etc.) of onzichtbaar (bijv. solidariteit, respect voor vrijheid van meningsuiting, etc.)?*
- *Dus hoe zou je het begrip cultuur definiëren? Kun je culturele aspecten delen als het gaat om religie? Of om nationaliteit? Of als het gaat om etnische zaken?*

Stap 4:

Vraag de deelnemers nu om het werkblad "Ui-oefening" te lezen (zie hand-out) waarop ze, in volgorde van prioriteit, individueel de hoofdkenmerken van hun identiteit moeten aangeven. Tips voor de deelnemers:

- Heb je ooit de uitspraak gehoord dat "mensen net uien zijn"? (U kunt als voorbeeld om het aantrekkelijker te maken de dialoog aanhalen uit de animatiefilm 'Shrek': *"Uien bestaan uit lagen. Snap je het? We hebben allebei lagen."*)
- Stel je voor dat je op een ui lijkt. In elk van de vele lagen vind je belangrijke dingen uit je leven, vooral in de kern. Noteer op volgorde welke dingen het belangrijkste voor jou zijn. (Denk hierbij aan familiebanden, hobby's, geboorteplaats, religie, etc.)
- **Optioneel:** Als de groep goed inzicht heeft (gekregen) in wat cultuur is en de deelnemers elkaar kennen, kan de ui-oefening wat specifiekere worden gemaakt door als richtsnoer bepaalde culturele aspecten die de deelnemers leuk vinden, en waarvan ze denken dat die hen beïnvloeden, te nemen. Het doel is te vergelijken hoe iedereen, zelfs als hij deel uitmaakt van dezelfde cultuur, zijn culturele identiteit op zijn eigen manier vormt, met daarbij zelf gekozen verschillende aspecten en gebruiken.

Stap 5:

Laat de deelnemers, als de ui-oefening is afgerond, hierover napraten in tweetallen/kleine groepen. Houd ten slotte nog een discussie met de hele groep. Vragen die hierbij aan de orde kunnen komen zijn:

- *Welke overeenkomsten en verschillen heb je ontdekt in de aspecten die de deelnemers bepalend hebben genoemd voor hun identiteit?*

- *Zijn deze overeenkomsten en verschillen in steen gegoten, m.a.w. zullen ze nooit veranderen?*
- *Welke argumenten zijn er aangedragen voor het feit dat bepaalde aspecten meer werden gewaardeerd dan andere?*
- *Hoe wordt de culturele identiteit gevormd? Is het een sociaal proces?*
- *Kan iemand zich thuis voelen bij verschillende culturen? (bijv. zich Nederlander én Marokkaan voelen, zich zigeuner en evangelist voelen, zich Roemeen en moslim voelen, etc.?)*
- *Hoe zou je CULTURELE IDENTITEIT nu definiëren? Help de groep bij het vaststellen van een definitie.*

Culturele identiteit: we vormen zelf onze culturele identiteit; we nemen culturele aspecten over die we leuk vinden en wijzen aspecten die we niet leuk vinden af (bijv. gebruiken, normen en waarden, festiviteiten, etc.). Onze culturele identiteit verbindt ons met andere mensen uit dezelfde cultuur (we delen een taal, normen en waarden, een bepaalde manier van kleden, etc.) maar onderscheidt ons ook van hen als we niet alle aspecten delen of niet in dezelfde mate.

Benodigde materialen

Papier, pen, hand-out “Ui-oefening”

Methodologie

Papier, pen, hand-out “Ui-oefening”

Advies voor Trainer

De begeleider moet kennis hebben van cultuur en culturele kenmerken. Dit concept moeten worden uitgediept en er moet duidelijk worden gemaakt dat de manier waarop we ons identificeren met dezelfde cultuur van persoon tot persoon erg kan verschillen.

Bronnen / Literatuur

Bewerking van: Escuela de Paz (2003-2004). “¿Cómo nos relacionamos con la ciudad?” Propuestas para una convivencia pacífica. *III Audiencia Pública a los chicos y chicas de San Sebastián* San Sebastián

Hand-outs

Hand-out “Ui-oefening” (vereist)

[Wat is "cultuur"?, handout](#)



CC - Attribution-NonCommercial-ShareAlike
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>

Wat is “cultuur”?. Ontvangen op Friday July 10, 2026 van <https://toolbox.ycare.eu/courses/YCARE400/>

<https://www.ycare.eu>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union



De steun van de Europese Commissie voor de productie van deze publicatie vormt geen goedkeuring van de inhoud die alleen de opvattingen van de auteurs weerspiegelt, en de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor enig gebruik dat kan worden gemaakt van de daarin opgenomen informatie.

